

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Sihvola, Juha

Title: Rock ja papparock

Year: 2009

Version: Published version

Copyright: © Eurooppalaisen filosofian seura ry, 2009

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Sihvola, J. (2009). Rock ja papparock. *Niin & näin*, 14(1), 121-123. <https://netn.fi/node/3946>

Juha Sihvola

Rock ja papparock

IGGY POP *Raw Power* -levyn kannessa vuodelta 1973: ylävartalo paljaana, kireät nahkahousut jalassa, uhmakkaassa etukenossa, kuin seisova kyrpä konsanaan. Jos pitäisi valita yksi kuva, joka on absoluuttisen rock, tämä olisi aika korkealla listallani. Iggy oli Rock isolla kirs kuvalla R:llä. Tai Punk. Ja on vieläkin.

Mitä on Rock? Mitä on Punk? Voimansa tunnossa pullisteleva nuori kukko? Se, joka keskisormi ojossa sihahtaa hampaiden välistä: Haista sinä vittu, älä tuu tiittää, mä teen just näin kun mua huvittaa, älä yritä mua nujertaa, latistaa, kasvattaa...

We'll piss anywhere, man, sanoivat jo Rollarit vuonna 1965. Kun huoltoaseman hoitaja ei päästänyt pitkätkukia vessaansa, pojat kusta losottivat komeassa kaaressa seinustalle. Näin rokkarit toimivat ongelmatilanteissa.

Mutta tuonhan osaa jo lotjauuno röpöukko, joka on kiskonut lähiöpubissa kymmenen pitkää kusematta ja lähtenyt ostarille notkumaan. Eikä se ole Rock. Rockin uhmakkuus on enemmän.

Itse ajattelin nuorena, että rokkarin asenne on samaa kuin 60-lukulaisuus. Vastaisku raukoille tylsimyksille, jotka nostivat jumalanpilkkasyytteen Hannu Salaman *Juhannustanssien* pilasaarnasta, tekivät eduskuntakyselyn Terho Pursiaisen *Uusimmasta testamentista*, loukkaantuivat Mattijuhani Koposen performanssista flyygelin kannella.

Samalla lailla Rock olivat reaktioni, kun Sex Pistols jäi *Hesarin* hampaisiin ja Pioneeriliiton aloitteesta peruttiin poikien työluvat Suomeen, kun Maija Dahlgren pelkäsi

nuorison rappeutuvan Hassisen Koneen ”Rappiolla” -biisistä, tai kun kristikansa loukkaantui Tuomari Nurmion herkästä blues-virrestä ”Kurja matkamies maan”.

Yhtä paljon kyrpi ja vitutti, kun kohtasin auktoriteetteja, jotka naamioivat ansaitun arvovallan puutteensa mielivaltaisiin käskyihin ja ilmaisivat oman epävarmuutensa nujertamalla kaiken orastavan optimismiin, innostuksen ja laumasta poikkeamisen: ei tuosta mitään tule, pidä jalat maassa vain, mitäs sitten teet, jos et onnistukaan?

Ei toki tuo ollut koko kuva nuoruudestani, kun oli valon voimia kotona ja koulussakin, mutta ihan riittävästi 70-luvun Suomesta tulee mieleen hyhmäisen ankea Itä-Saksa, totalitarismi ja laumasieluisuus. Se, mitä Axel Sandemose kuvaa romaanissaan *Paholainen ylittää jälkensä* (1933) termillä Janten laki: Älä luule, että olet jotain, älä luule, että olet viisaampi kuin me, älä naura meille, älä luule, että kukaan välittää sinusta, ja sitä rataa. Ahdasmielistä vallankäyttöä oli pakko kestää kaiken aikaa. Siksi edes Rock. Tosin sekin oli helppoa huomata, ettei rokkareiden joukossa Janten laista eroon päässyt, eipä tietenkään.

Ei mytologiaksi kohotettu Rock ollut vain nuoren miehen antiautoritaarista angstia. Kun Iggy Popin hahmoa miettii, tulee mieleen toinenkin ulottuvuus: itsestuholla flirttaileva kaaos. Tosi rokkari on alkuvoimainen räjähdyspanos, joka on niin täynnä puristunutta energiaa, ettei koskaan tiedä, miten se purkautuu. Hyvänä hetkenä seuraa unohtumaton rock-elämys. Huonona hetkenä

pop popista iii

- 1 Dooley Wilson, ”As Time Goes by” (1942) (*moonlight and love songs/ never out of date*)
- 2 Donna Summer, ”On the Radio” (1979) (*don't it kinda strike you sad when you hear our song*)
- 3 Danger Is My Middle Name, ”Revenge on the Radio” (2007) (*one day you'll hear me singing on the radiol/ a song that I wrote for the lies you told*)
- 4 Rolling Stones, ”Can't You Hear Me

- 5 Knocking” (1971) (*hear me singing soft and low*)
- 6 Heather Nova, ”Singing You Through” (2005) (*like a bird/ singing to you*)
- 7 Leonard Cohen, ”Take This Waltz” (1988) (*with its very own breath of brandy and death*)
- 8 Kenny Loggins, ”A Love Song” (1973) (*I want to sing you a love song*)
- 9 Elton John, ”Your Song” (1970) (*I know it's not much but it's the best I can*

- 10 *dol my gift is my song and this one's for you/ and you can tell everybody this is your song/ it may be quite simple but now that it's done*)
- 9 blink-182, ”What Went Wrong” (2001) (*I'm sick of always hearing all those sad songs on the radiol/ all day it is there to remind an oversensitive guy/ that he's lost and alone yea*)
- 10 R.E.M., ”The One I Love” (1987) (*this one goes out to the one I love*)

lista 15

”Mojo mainostaa Volvoja. Mutta loppuuko Rock? Veltostuuko tana?”

kaikki kiehuu yli, moottori hirttää kiinni, valot pime-
nevät keskellä kirkasta päivää. Vaikka kaoottisimmista
rock-kokemuksista olisi ilo ja nautinto kaukana, moni ei
koe rockia Rockiksi ilman äärimmäisiä riskejä. Varman
päälle pelaaminen on keskiluokan viihdettä. Kun rock
muuttuu ennustettavaksi, se on jo kuollutta.

Nuori Iggy oli tässäkin mielessä Rock. Moni Stoo-
gesin keikka oli paha trippi. Laulaja viiltelee itseään,
yleisön joukosta lentää tomaatteja, mätiä kananmunia,
kaljatölkköjä, kivenmurikoita. Ashetonin veljesten ja
James Williamsonin soitto hajoo epätahtiseksi kazo-
foniaksi, jota Iggy turhaan yrittää palauttaa ruotuun.
Yleisö pakenee paikalta, paitsi prätäkäjengit, jonka jäsenet
puristelevat nyrkkirautoja. Bändi aloittaa yleisön pyyn-
nöstä huolimatta rupisen coverin ”Louie Louie”, jota
kelaa kolme varttia uusilla sanoilla: *You can suck my ass,
you biker faggot sissies.*

Tunnelma tiivistyy, kun Iggy vastaa samalla mi-
talla erityisen vittumaiseksi heittäytyneelle motoristille:
”Kuule sä persereikä, jos vielä avaat ruman turpas, mä
tulen sinne ja vedän kuonoon.” Jengiläinen murahtelee:
”Haista vittu, pikku punkkari.” Iggy loikkaa lavalta
alas yleisön joukkoon, mutta nämä eivät ota häntä kä-
sivarsilleen, vaan mies mätkähtää permantoon, jolloin
prätäkälilijä potkii kylkiin ja päähän. Musiikki loppuu
ambulanssin ulvontaan ja rokkari kannetaan paareilla
lääkäriin. Seuraavana päivänä jengi uhkaa paikallisella
radioasemalla tappavansa Iggy ja Stoogesit, jos nämä
vielä uskaltavat soittaa Detroitissa. Illalla bändi kuitenkin
kapuaa lavalle kuin ei olisi mitään tapahtunut. *Metallic
K.O.* (1976), yksi rockin legendaarisimmista live-levyistä,
jota tosin harva viitsii kuunnella. Olennaista on, että se
on olemassa.

Tai sitä luultiin, että rock ei ole todella Rock, jos
kuoleman uhmaaminen loppuu. Moni rokkari kuolikin:
Brian Jones uima-altaaseen, Jimi Hendrix omaan ok-
sennukseensa, Jim Morrisonin itsetuhoposeeraus päättyi
pariisilaiseen kylpyammeeseen, Kurt Cobain käytti hau-
likkoa, Sid Vicious stilettejä vaimoon ja heroinipiikkiä
itseensä, ja onhan niitä. Kotona Suomessa hoidettiin
homma Baddingistä Cissen ja Albertin kautta Juiceen
proosallisemmin dokaamalla, kunnes sisuskalut poksahdi.

Mutta ei Iggy Pop. Mies kärvisteli aikansa monen

mömmön kanssa, kunnes huomasi kuntosalin tuottavan
paremmin rokkarin ominaisuuksia. Rokkarista tuli pap-
parokkari, selviytyjä. Ei terä siitä mennyt, ennakoimat-
tomuus ehkä. Jotakin komeaa on Iggyssä, joka vielä kuu-
sikymppisenäkin on väsymätön sähköjänsä, jonka menoa
ei paljon hidasta edes lonkkavika.

Luulisin, että moni rokkari on jossakin vaiheessa ko-
kenut vastaavan valaistumisen hetken kuin itse kuvittelen
kokeneeni myöhäisessä nuoruudessa, ehkä tosi rokkaria
laimeammin, mutta silti jokusen päivän reippaan seu-
raelämän jäljiltä tilassa, jossa ei voinut olla makuulla, ei
pystyssä, ei unessa, ei valveilla. Deliriumin porteilla.

Kieriskelen hikisen lakanan alla välillä horrokseen va-
joten. Uni ei ole vapauttavaa: ihollani ryömii skorpioneja
ja hämähäkkejä, vatsani alla luikertelee käärmeitä,
kulman takana väijyy ihan varmasti verenhimoinen
tappaja kuin de Chiricon maalauksessa. Säpsähdän taas
hereille, mutta se on vielä pahempaa, koska se on todellisuus.
Uusi horros tuntuu hetken paremmalta, kävelen
hämärässä, mutta psykedeliset valot muodostavat pyör-
teitä yläpuolellani. Pilvikerrokseen avautuu aukko, josta
värikkäät valorenkaat vetävät minua puoleensa. Äkkiä
iskee kauhu. Valopyörre on houkutteleva, mutta aivan
varmasti, jos kuljen tuosta aukosta, en palaa koskaan
takaisin. Siellä on kuolema. Pois, nyt heti. Silmät ovat
lyijynraskaat mutta avaan ne silti. Ei helvetti, olen täällä
taas, kuvottaa.

Tuo tunnelma kesti kauan, krapulansekainen morkkis
vielä monta päivää. Hyvän olon hetket olivat petosta, val-
tavat hikikarpalot alkoivat taas valua otsaltani. Pelkäsin,
että kuolisin, jos yrittäisin matkustaa kotiin. Lopulta va-
laistuini: ei saakeli, ei ainakaan tällaista enää. Jo riittää.

Dokauksen ja sekoilun hillintä on vain osa muu-
tosta, se on myös yleisen seestymisen metafora. Elämä on
otettava haltuun. Seestyneet rokkarit ja seestynyt yleisö
tietysti muuttavat kulttuurin. Papparokkareiden *Mojo*-
lehti mainostaa Volvoja. Mutta loppuuko Rock? Veltos-
tuuko etukeno?

Toinen esimerkki. Jokin aika sitten seurattiin vanhan
kaverin kanssa Tumppi Varosen ja Problemsin keikkaa.
Tämän bändin tiedettiin raitistuneen jo vuosia sitten.
Kaveri ylevöityi pohtimaan rockin filosofiaa. ”Eikö jo-
takin jää puuttumaan, kun ne tulee tänne selvin päin?”

Ennen ei ainakaan voinut olla varma, mitä tapahtuu.” Mutta bändi soitti tiukasti: ”Ei tää lama päähän käy” ei ollut koskaan kulkenut yhtä uskottavasti ja samanlaisella vimmalla.

Tietysti kaveri on eräällä tasolla oikeassa. Muistan hyvin omista kokemuksistani, mutta asian voi varmistaa lukemalla Tumpin hienoa muistelmakirjaa *Poika, joka tahtoo lentää* (2003). Uhon ja tuhon dialektiikka näkyy erityisesti, kun mies kuvaa Pelle Miljoona ja 1980 -bändiä. Mukana oli kirkasotsaista ”nuoruuden intoa, halua elää, kokee, joraa ja tehdä paljon asioita. Eikä oikee käsi kontrolloinut koko aikaa mitä vasen tekee. Anto mennä vaan, ja niin oli paras.” Mutta jo tuli ongelmia, kun kitaristit Stefan ja Rubberduck alkoivat pyöriä yli-kierroksilla, vetää kemikaaleja ja nähdä näkyjä. Pellekin vetäisi viskilekan, innostui saarnaamaan ja putosi kolme metriä korkealta esiintymislavalta. Eikä Tumppi osannut edustaa levy-yhtiön mieliksi. Ei ollut yksi eikä kaksi niiden Tumpin bändien soittajien lukumäärä, joiden elämässä kossu, bisse ja muut stimulantit ottivat enemmän tai vähemmän pysyvän komennon. Myös muistelmien päähenkilö sai kamppailla pitkään. Ja silti (vai siksi?) soitettiin saatanaan hienoa rockia.

Mutta tuo juttu ei ole, ainoastaan, se, mikä tekee Tumppi Varosesta suomalaisen rockin pienen suuren työväenluokan sankarin. Sankaruutta on myös kantti, jota osoitti narsistisen tähtikultin hylkääminen, kun sitä olisi ollut tarjolla. Problemsin ”Katupoikia” oli listaykkösenä kesällä 1980, mutta Tumppia ei huvittanut laulajana keekoilu. Hän päätti pistää oman kokoonpanonsa telakalle ja palata rummuttamaan Pellen aisapariksi. Rockin ydinmehua on enemmän soittaa klubissa viidellekymmenelle kuin stadionilla viidellekymmenelle tuhannelle firmalipun saaneelle lippisäijälle. Sitä on myös, jos on tyylitajua ”Johnny B. Gooden” soitossa sen sijaan, että tehtailisi listahittejä. Sankaruutta voi kokea myös Problemsin keikoilla ja levyillä, joita harvat ovat kuulleet ja vielä harvemmat ostaneet, mutta joissa kaikissa on

mukana oivalluksia ja alkuperäistä ärhäkkyyttä – nyt elämäkokemuksen jalostamana.

Jotakin sympaattista on myös Tumpin tuntemassa ylpeydessä siitä, ettei hän ole kulkenut lauman mukana rockpiireissäkään. Kun keikat vähenivät, mies ei hakenut bisserahoja fattasta vaan pestautui akuankaksi margariinitehtaalle, yövuorolaiseksi ruumishuoneelle, ja opiskeli perushoitajaksikin. Linnan kutsuilla demareiden tuore kaupunginvaltuutettu Tuomo Valokainen antoi frakki päällä haastattelun, jossa totesi ihmettelevänsä, miten eliitin edustajat kehtaavat olla aikamoisessa flänässä jo iltakymmeneltä. Enemmän tuo on Punk kuin oksentaa hakaneula poskessa presidentilliseen boolimaljaan.

Iggy Pop ja Tumppi Varonen ovat komeita esimerkkejä siitä, että papparock on rockia, vaikka rokkarin täytyy tehdä kovia valintoja, jos hengissä haluaa pysyä. On muitakin. Kuusikymmenvuotiaan energia voi saada hämmästyttäviä tasoja: ajattelee nyt vaikka Neil Youngia, John Fogertya tai Patti Smithiä (että saadaan edes yksi nainen miehiseen tarinaan). Kohta on aika hyvä bluesukojen joukko rokkari pohjaltakin.

Sitä paitsi on vieläkin vanhempia papparokkareita, jos hyväksytään, ettei rock ole vain kitaramuuria. Barack Obaman virkaanastujaisia edeltävässä konsertissa oli melkoisesti rockia, mutta ehdottomasti eniten Rock oli lähes 90-vuotias folklaulaja Pete Seeger, joka hyökkäsi lavalle hupaisassa myssyssä ja ruutupaidassa vetämään Bruce Springsteenin kanssa Woody Guthrien laulun ”This Land Is Your Land”. Sekin hetki piti elää, että Yhdysvaltain presidenttiä kunnioittamaan päästetään entinen Amerikan kommunistipuolueen jäsen, joka tosin pian hylkäsi stalinismin mutta jota antiamerikkalaista toimintaa tutkinut komitea silti pitkään vainosi. Ehkä joskus Suomesakin valitaan ensimmäinen maahanmuuttajataustainen presidentti ja virkaanastujaisissa 90-vuotiaat Pelle Miljoona ja Tumppi Varonen esittävät ”Nuoret sankarit” ja ”Lanka palaa”. Siinäkö vasta Rock?

filosofit popissa iii

1	Only Innocent Die, ”Socrates Once Wrote” (2008) (<i>love your friends</i>)	7	Pretty Girls Make Graves, ”Modern Day Emma Goldman” (2002) (<i>we’re ready to set the fire/ like the burning, burning in our hearts/ of revolution plus desire</i>)		
2	Peter Murphy, ”Socrates the Python” (1988) (<i>Socrates Pythagorus/ yin and bloody yang/ hatha yoga, omm</i>)	8	Under Byen, ”Lenin” (2002) (instrumentaali)		
3	3sks, ”My Socrates” (1999) (<i>and I bleed like Jesus and bleed for you/ like spilling Socrates, imitation to feel/ if I were God, I’d watch you fall down</i>)	9	Wollstoncraft, ”Deleuze Dance Mix”, ”Marx”, ”Rousseau”, ”Fromm” ja ”Leibniz” (2008)		
4	Clutch, ”Bottoms Up, Socrates” (2005) (<i>the naked being led by the blind/ so bottoms up, Socrates/ hemloc tastes like ripple wine</i>)	10	Monty Python, ”The Philosopher’s Drinking Song” (1970; = The Bruces’ Philosophers Song, 1973) (<i>Immanuel Kant was a real puissant/ Who was very rarely stable/ Heidegger, Heidegger was a boozy beggar/ Who could think you</i>		<i>under the table/ David Hume could out consume/ Schopenhauer and Hegell/ And Wittgenstein was a beery swine/ Who was just as schloshed as Schlegell/ There’s nothing Nietzsche couldn’t teach yer/ ’Bout the raising of the wrist/ Socrates, himself, was permanently pissed/ John Stuart Mill, of his own free will/ On half a pint of shandy was particularly ill/ Plato they say, could stick it away/ Half a crate of whiskey every day/ Aristotle, Aristotle was a bugger for the bottle/ Hobbes was fond of his dram/ And René Descartes was a drunken fart/ ”I drink, therefore I am”/ Yes, Socrates, himself, is particularly missed/ A lovely little thinker/ But a bugger when he’s pissed)</i>
5	Daniele Groff, ”Bob, Paul & Seneca” (1999) (<i>con Seneca ritrovo il mio tempo</i>)				
6	Against All Authority, ”Bakunin”				

lista 16